

Om Danderyds första skolor

av

Gitten Skiöld Widlund

Danderyd speglar Sveriges skolhistoria

Om man tar del av skolans historia i Danderyd, märker man snart att utvecklingen i vår socken / kommun nära följer förändringen av undervisningen i samhället i stort. I flera avseenden speglar Danderyd Sveriges skolhistoria. Men Danderyd reflekterar inte bara pedagogiska strömningar i tiden. Här skapas också impulser till olika former av förnyelse av undervisningen i vida kretsar.

I den här utgåvan av Danderydiana, ska jag försöka att ge några glimtar av framför allt våra första skolors historia med den riks historiska utvecklingen som relief.

Vi börjar i slutet av 1700-talet.

1700- talet

Kyrkans ansvar

Under lång tid hade kyrkan ansvarat för folkundervisningen i Sverige. Det var föräldrarnas uppgift att se till att barnen lärde sig det nödvändigaste i katekesen och bibeln, medan prästen förhörde sina församlingsbor och betygsatte deras kunskaper i husförhörlängderna.

Vid 1700-talets slut var 90% av befolkningen hjälpligt läskunnig. Däremot kunde de flesta inte skriva.

Med franska revolutionen kom nu ideer om undervisning som en medborgerlig rättighet och en förutsättning för ett demokratiskt samhälle också i Sverige.

I Danderyd läste alla barn, utom två

År 1787 kunde 60 barn i Danderyd *"redigt läsa i bok"*. Det var bara två syskon som inte var läskunniga: 15-åriga Stina och 18-åriga Jan från torpet Sandbro vid vägen mot Täby. Vid en prostvisitation det året kallades barnens far fram till altaret och ålades att *"låta barnen läsa i bok till nästa midsommar"*.

Kanske var det då klockaren i Klockargården som tog sig an barnen, kanske var det kyrkoherde Wallensteen, som brukade förhöra alla danderydsbarn i katekesen på söndagsmorgnarna. Det kunde också vara båtsmannen Gilberts hustru, som var van vid att undervisa och *"fullkomligt väl både kunde stava, läsa innantill och förstå kristendomen"*.

Någon organiserad skola fanns ännu inte i socknen. Ansvaret för barnens undervisning föll, som i det övriga landet, på föräldrar och kyrka. Här i Danderyd lade sig kyrkoherde Wallensteen särskilt vinn om församlingens barn. Vid prostvisitationen år 1787 lyckades han få sockenstämman att utlova gratis ABC-böcker

till alla nybörjare, katekeser till de redan läskunniga och psalmböcker till dem som lärt sig katekesen utantill. Säkert upplevde många familjer gåvorna som en lättnad; Danderyd var en av de fattigare socknarna i landet.

1800-talet

Eric Sundbergs testamente

Behovet av mer organiserad undervisning diskuterades regelbundet på sockenstämmorna, men "af brist på nödortfigt uppehälle" var det svårt att få lärare till Danderyd. Under en tid fick Wallensteen hjälp med katekesläsningen av Eric Sundberg från Stocksunds krog. Eric, som var lam i benen sedan 5-årsåldern, arrenderade värdshuset vid Stocksundsbron och var dessutom danderydsborna behjälplig med skrivelser av olika slag.

År 1804 testamenterade Eric Sundberg de böcker han hade "uti sin lilla samling" och de 860 riksdaler banco han lämnade efter sig, till inrättandet av en skola, "sel att defattigas och Allmogens Barn åtminstone litet tilldanas att läsa, skriva, räkna och någorlunda redigt tänka".

Pengarna kom så småningom att användas dels som lön till de första skollärarna, dels som elevstipendier. (Medel ur Eric Sundbergs donationsfond delas fortfarande ut vid avslutningarna i Danderyds skolor.)

Äntligen en skola!

Undervisningen sköttes nu en tid av den omtyckte Klockare Malm på Klockargården.

På 1820-talet anställdes ett par olika lärare. Skolan förlades först till gården Nyby (vid nuvarande Ösbyrondellen), därefter till en stuga i Ekeby och slutligen till lärarens egen bostad i Rinkeby. Tidvis var undervisningen inställd på grund av lokalbrist.

År 1832 beslutade sockenstämman att skaffa ritningar till "en skol- och fattighusbyggnad i två våningar med tre rum och kök i vardera".

Efter nära tio års fördröjning stod huset färdigt. I maj 1841 invigdes Danderyds första skolhus mitt emot kyrkan, intill Klockargården.

Den förste läraren som anställdes var Klockare Malms svärson, Anders Setterman, som med sex veckors utbildning bakom sig nu ensam hade att ansvara för 70-80 barn i skilda åldrar. Situationen var på inget sätt unik. Förhållandena skulle snart vara desamma i praktiskt taget varje socken.

Folkskola för alla

År 1842, ett år efter det att Danderyd invigt sin första kyrkskola, beslutade riksdagen nämligen att det i varje stad och socken skulle finnas en skola med godkänd lärare.

Den svenska folkskolan inrättades efter en lång tids debatt. Folkskolans motståndare, framför allt präster och konservativa, hade framhållit att arbetarklassens bildning väsentligen borde vara religiös. "Hvarje annan kunskap anses icke blott umbärlig utan äfven mer skadlig än gagnande", skrev Esaias Tegnér i ett utlåtande från Växjö domkapitel 1839.

Det var främst bönderna och liberalerna som arbetat för folkbildning. "Bildning och upplysning är detsamma för människan, som regnet är för jordens fruktbarhet", menade bondeliberale Sven Heurlin i riksdagen 1840-41. Men bönderna var inte enat positiva.

Många oroade sig för de kostnader som en allmän folkskola skulle medföra. -Barnen var många; lärare, lokaler och undervisningsmateriel kostsamt.

Billiga elevlärare

För att lösa de ekonomiska problemen, införde många skolor sk växelundervisning med monitörer. Det innebar att barnen delades in i grupper efter sina kunskaper. Varje grupp leddes sedan av en elevlärare, *monitör*.

Undervisningen bestod till största delen av utantilläxor. Också i Danderyd undervisades barnen av monitörer.

I en intervju berättar en äldre danderydsbo om skolan på 1860-talet, då hennes mormor, Amalia gift Karlsson, började där.

I skolan på 1860-talet

Klockan 8 började skoldagen med morgonbön. Men redan klockan 7 hade något av barnen hämtat ved i Klockargården och gjort upp eld i kakelugnen.

Alla de 70 barnen satt i långbänkar i samma skolsal. Eftersom det inte fanns någon korridor, hängde man ytterkläderna längs väggarna. Man arbetade i ett sträck fram till den timplånga frukostrasten mitt på dagen. Då åt de som hade råd sin matsäck, medan de fattigaste fick en bit hårt bröd utan smör av socknen. Dricksvatten hämtade man vid den skolkällan på andra sidan landsvägen. Några av barnen åt inne hos släktingar i fattighuset, som ju låg vägg i vägg med skolsalen. (Lusspridningen medförde ett snart förbud för besök hos hjonen under skoltid.)

Barnen lekte på skolgården, som låg omedelbart söder om kyrkan, och på den gamla leriga Norrtäljevägen mellan kyrkan och skolan. Under frukostrasten var det för övrigt lång kö till skolans enda dass, som också användes av alla fattighjonerna och socknens barnmorska, som bodde på övervåningen i skolhuset.

Allting utantill

Efter matrasten fortsattes arbetet. Man följde inte något bestämt schema, utan var och en läste de olika ämnena i tur och ordning, i sin egen takt och med hjälp av monitörerna. De små barnen lärde sig t ex att läsa ord av olika svårighetsgrad på planscher, *tabeller*, som hängde på väggarna. Framför varje tabell var en halvcirkel uppritad. Inne i den stod sedan monitören och pekade, medan de andra barnen radade upp sig utefter strecket, lade händerna på ryggen och stavade igenom rad efter rad. Den som kunde läsa alla orden på en tabell fick flytta till nästa.

När alla tabellerna var avklarade, började man att lära sig katekesen ordagrant utantill. Då tog skolläraren själv över förhöret.

Efter detta följde utantilläsning i geografi (berg, sjöar städer och köpingar etc) och rättskrivning (regler och undantag, ingen praktisk övning). Så kom avskrivningen efter långa serier med föreskrifter, på köpt papper som eleverna själva linjerade och

buntade ihop. Och så, till sist, räkningen.

Men så långt var det inte alla som kom. Många barn behövdes hemma och slutade skolan när de, efter några få år, tillägnat sig ett visst stadgat minimum av kunskaper. Också de mer försigkomna monitörerna slutade ofta i förtid, eftersom föräldrarna var missnöjda med att deras barn till stor del sattes att undervisa andra, i stället för att själva lära sig något nytt.

Ordningen upprätthålles

För att upprätthålla en dräglig ordning bland de många barnen, använde sig läraren av de disciplinära åtgärder han förfogade över. I Danderyds skola skickades de olydiga ut för att hämta sitt eget ris ur skolans häck. Och då kunde det ta avsevärd tid innan de kom tillbaka in igen.

Brister i tvättningen avsl_jades vid lärarens dagliga snygghetsmönstring och avhjälpes i den lilla bäcken invid skolan.

"Kila till stan"

Amalias skoldag slutade klockan 2. Hon gick naturligtvis hem till fots. Hennes familj hade en tid bott vid Framnäsvisken, där pappan var föreståndare för tegelslageriet, och sedan flyttat till hemmanet Lybeck i Danderyd.

När nu Amalia passerade Klockargården på hemvägen, hände det ibland att moran där kom ut och sa:

-Du Amalia, som är så flink i benen, kila till stan och köp lite jäst!

Många år senare intervjuades Amalia i Djursholms Tidning. Hon tillfrågades då om hur lång tid ett sådant ärende tog.

-Inte tänkte någon på tiden, och barn gjorde väl då som nu: det berodde väl på vad som tilldrog sig på vägen.

Närmaste handelsbod låg vid Hötorget i Stockholm. Danderyd var fortfarande rena landsbygden.

Slutet av 1800-talet

Fattigskolan växer

Den svenska folkskolan förblev länge en böndernas och arbetarnas fattigskola, som saknade förbindelse med den högre undervisningen. Bättre bemedlades barn gick inte i folkskolan, utan i elementarskolor, läroverk eller hos privata informatorer.

Men mot slutet av 1800-talet kom folkskolorna att spela en allt viktigare roll. Med befolkningsökningen följde en växande tillströmning av elever. Antalet klasser ökade och fler lärare behövdes. I de större städerna uppfördes stora, palatsliknande skolhus. Folkskoleinspektörer tillsattes med uppgift att leda och samordna skolornas utbyggnad i städerna och på landet.

Fler barn och fler skolor också i Danderyd

Också i Danderyd växte elevantalet. År 1879 öppnades en småskola för de minsta barnen i Berga gård och 1889 invigdes den nya Kyrkskolan vid Berga Backe.

Eleverna kom från hela Danderyd. För de fem första barnen i klass 4 t ex, anges vid den här tiden följande adresser: *Fattighuset, Ekeby, Rinkeby, Stocksund* och *Skolhuset*. (I Skolhuset bodde lärarens egen son, den ende som gick vidare till högre utbildning, vid Norra Latin).

Under lång tid skulle det fortfarande vara de fattigare familjernas barn som gick i folkskolan. I "Huvudboken" för

Danderyds Kyrkskola år 1899 återfinns man till exempel följande yrkestillhörighet bland föräldrarna: *Arbetare, statdräng, torpare, enka, snickare, Fru Ekman på Barnhemmet, skomakare och handlare*. (En handelsbod vid Stocksundsbron hade nyligen öppnats.)

Med 1890-talets utflyttning till de avstyckade områdena i Stocksund och Djursholm hade följt ett växande grupp familjer i hantverks- och serviceyrken.

I Djursholm byggdes nu en första folkskola intill godsets statorbostäder, där Samskolans matsal står idag. År 1897 invigdes så Sveaskolan, som längre fram skulle kompletteras av grannbyggnaden Vasaskolan. År 1908 kom Ekeby skola till, Enebybergs skola invigdes 1909.

Även Stocksund fick en egen folkskola, år 1903. Här gick de nyinflyttade stocksundsborna, som ofta hade en helt annan bakgrund än de vanliga folkskoleeleverna. Bland målsmännen till en av de tidiga årskullarna finns till exempel följande yrken: *Bankdirektör, revisor, bergsingenjör, kanslissekreterare, apotekare, arkitekt, postexpeditör, musikdirektör, grosshandlare, kapten och veterinär*.

Undervisningen i Stocksunds skola lades snart upp efter en egen läroplan, vilken innebar att eleverna inom folkskolans ram tillägnade sig de kunskaper de behövde för att kunna gå vidare till utbildning vid läroverk.

Sekelskiftet - 1910-talet

Skolan i Slottet

I det gamla Banerslottet skapade de välutbildade nya djursholmarna en privatskola för sina barn. År 1891 invigdes Djursholms Samskola med Viktor Rydberg som förste inspektör. Bland lärarna fanns Erik Axel Karlfeldt och Alice Tegnér.

Mot slutet av 1890-talet anställdes teologen Natanael Beskow som lärare och senare rektor. Till en början bodde han och hans unga fru Elsa på översta våningen i Slottet.

Skollokaler var naturligtvis inte riktigt ändamålsenliga; i Banerarnas festsal (nuvarande sessionssalen) satt ribbstolar längs väggarna, i det utsmyckade gipstaket hängde lodlinor. Torrdass inrättades i ett genomgångsrum, som inte gick att låsa. Men Samskolans genomsyrades av respekt för kunskaper och ett gott förhållande mellan lärare och elever, och blev snart samlingspunkt för det unga villasamhället.

Åskådlighet i folkskolan

Vid sekelskiftet hade man sedan länge övergivit monitörsystemet i de svenska folkskolorna. I stället spelade nu lärarna själva den centrala rollen. Undervisningen blev allt mer anpassad till barnens behov.

År 1900 kom en ny läroplan som betonade *åskådlighet*. Med hjälp av bilder, planscher, kartor, modeller och laborationer skulle barnen lättare förstå vad de lärde sig.

Lärarkåren vid Djursholms folkskola, Sveaskolan, var tidigt intresserad av den nya pedagogiken. Redan 1897 kan man i *Lärarkårens förslag till ändring och tillägg för Djursholms skolor* under rubriken "Undervisningen" bli läsa:

-"Största vikt bör läggas på enkelhet och åskådlighet i framställningssättet. Läraren bör energiskt

motarbete utanläsning af andra hemuppgifter än dem, hvilka uttryckligen gifvits till utanläsning, och så mycket som möjligt uppmuntra lärjungarna att svara med egna ord."

- *"Vid undervisning i geografi och naturkunnighet äger lärare rätt att begagna sig af exkursioner i det fria."*

God läsning och bra bilder

Landets folkskollärarkår, som vuxit sig stark, drev också frågan om bättre undervisningsmaterial. Arbetet resulterade bl a i böckerna *Sörgården* och *I Önnemo* av Anna Maria Roos, *Nils Holgersson* av Selma Lagerlöf, *Svenskarna och deras hövdingar* av Verner von Heidenstam och *Från pol till pol* av Sven Hedin.

Barnbiblioteket Saga startade sin utgivning med Carl Larsson och Elsa Beskow bland illustratörerna.

Bruno Liljefors och Nils Tiren skapade skol planscher av hög kvalitet.

Tre av de ovannämnda författarna och konstnärerna bodde under kortare eller längre tid inom Danderyd: A M Roos i Stocksund, Heidenstam och Elsa Beskow i Djursholm.

Elsa Beskow var för övrigt livligt intresserad av pedagogik. Hon var själv utbildad teckningslärarinna. År 1919 var hon och Natanael Beskow bland initiativtagarna till landets första Hem och Skola-förening, grundad i protest mot den alltför hårda studietakten i Samskolan.

1920 - 1939

Arbetsglädje - självverksamhet

Året efter första världskrigets slut fick Sverige en ny undervisningsplan, som utgjorde en del av det demokratiska genombrottet. I den nya läroplanen strävade man efter att anpassa undervisningen ännu mer till barnens ålder och utveckling.

Staten tog nu ett större ansvar för skolan, och undervisningen blev mer enhetlig.

Den nya planen innehöll noggranna anvisningar om vad barnen skulle lära sig.

Det praktiska arbetet fick stor betydelse. Hembygdsundervisning med arbetsövningar i slöjd och teckning infördes. Arbetsglädje och självverksamhet betonades.

Det sjunde året

Folkskolan blev nu 6-7-årig. Genom olika typer av övergångsstudier gavs eleverna möjlighet att läsa vidare vid läroverken. Många föräldrar tvekade dock att låta sina barn gå ett extra år i skolan. Inkomstbortfallet blev alltför stort. Folkskolans familjer hade oftast inga ekonomiska marginaler.

I den lilla skriften *Fortsatt undervisning vid Djursholms folkskolor*, riktad till målsmännen, formulerar lärarna sin ståndpunkt:

" /... / Skolan förstår mycket väl föräldrarnas önskan, att barnen så snart som möjligt skola kunna försörja sig själva, men den vinst för framtiden, som barnet har av ökade kunskaper, måste anses mångdubbelt uppväga den tillfälliga förtjänst, det kan intjäna under ett år i 13-14 årsåldern. /... /"

Från den här tiden finns i Danderyds kommuns arkiv ett relativt stort antal kvitton på skor som betalats av skolan för behövande elevers räkning. Och av *Reglementen och andra bestämmelser för Stocksunds skoldistrikt 1927* framgår följande:

- "Som giltigt förfall gälle:*
- lärjunges sjukdom
- smittosam sjukdom i lärjunges hem eller dess omedelbara
grannskap
- brist på kläder eller skodon
- svårare oväder eller annat naturhinder
- oförutsett och oundvikligt hinder av annan art än de förut nämnda."

Ännu fler skolor i Danderyd

Under 1920-talet fortsatte elevantalet i Danderyd att öka. Den nyaste Kyrkskolan, Vasaskolan och Ösby skola kom till åren 1924-27.

Nya lärarkrav, ny läsebok - *Vill du läsa?*

Efterhand förde folkskollärarna fram krav på förändring också av 1919 års läroplan. Man ansåg att kurserna i bl a geografi och historia var för omfattande och krävde i stället mer tid för undervisning i modersmålet och räkning.

Tillsammans med professor Herman Siegvold skapade nu Elsa Beskow en ny älskad läsebok för folkskolans småklasser. I mitten av 1930-talet kom de tre delarna av *Vill du läsa?* ut.

Elsa, som bodde i Villa Ekeliden på Sveavägen i Djursholm sedan 40 år, använde som alltid levande modeller till sina teckningar. Eftersom de egna barnen nu blivit för stora, vände hon sig till Tomta barnhem (i dag Villekulla fritidshem vid Vasaskolan).

I läseböckerna tog hon med många av sina egna tidigare sagor och bilder, ibland lätt bearbetade. För första gången fick alla Sveriges folkskolebarn tillgång till det kulturarv Elsa Beskow skapat.

Nu ska vi sjunga!

Några år in på 1940-talet skedde en motsvarande spridning av vår barnsångskatt. Det var Alice Tegners samling *Nu ska vi sjunga!* som gavs ut med brandgult omslag och illustrationer av Elsa Beskow. De mest kända visorna hade Alice Tegner skrivit under sin Djursholmstid, 1892-1912.

1940 - 1994

Avslutningsvis vill jag försöka ge en kort sammanfattning av vår moderna skolas utveckling från 1940-talet och fram till idag. Under den här tiden ökar inflyttningen till Danderyd ytterligare. Behovet av nya, ändamålsenliga lokaler ger oss Långängsskolan 1947, Svalnäs-, Balders-, Brage-, och Mörbyskolorna på 1950-talet, Kevinge- och Fribergaskolorna under 1960-talet och det nya gymnasiet 1982.

Verksamheten i våra skolor har nära följt den nationella utvecklingen, som i mycket påverkats av inställningen till de två målen "kunskap" och "fostran".

Kunskap eller fostran?

Med det andra världskrigets förödande antidemokratiska processer som bakgrund, omvärderades målen för den obligatoriska undervisningen. I direktiven för 1940 års skolutredning sades att "*skolans yttersta mål måste vara icke kunskapsmeddelelse. utan fostran i ordets vidaste och djupaste mening*".

Skolans viktigaste uppgifter skulle nu vara att fostra eleverna till självständighet och att fungera som ett verktyg för social utjämning.

De kunskapsrelaterade betygen byttes i folkskolan mot ett relativt betygssystem år 1949. Betygen skulle nu ange hur varje elevs resultat förhöll sig till övriga elevers i landet.

År 1962 ersattes folkskolan och alla andra skolformer av den obligatoriska nio-åriga grundskolan, indelad i låg-, mellan- och högstadium. Kraven på fasta kunskaper minskades. Individualiserad undervisning och grupparbete blev honnörsord. Den fem gradiga betygsskalan infördes. Kravet på "Godkänt" för flyttning till högre klass uteslöts.

I 1969 års nya läroplan sattes fostran fortfarande före kunskap. Läxor och betyg togs bort i allt fler årskurser.

Lgr 80

I ett förslag till ny läroplan för grundskolan 1978, gick Skolöverstyrelsen ännu längre. Skolans kunskapsmål ströks helt, till förmån för utvecklandet av varje elevs "*... självständighet, kritiska tänkande, samarbetsförmåga och handlingslust*".

Men förslaget gick inte igenom. I stället fick vi en läroplan för grundskolan, *Lgr SO*, där kraven på kunskapsinhämtande och läsläsning återupprättades. De s k "basfärdigheterna" och "vardagskunskaperna" skulle nu spela en stor roll. Men enskilda ämnen skulle inte studeras var för sig. De tidigare åtta orienteringsämnena slogs ihop till två block: Samhällsorienterande - SO resp Naturorienterande - NO.

Exakt vad skolan skulle lära ut bestämdes nu av elever och lärare lokalt. Betyg gavs först i årskurs 8.

Och nu?

Utvecklingen inom skolan går snabbt idag. Det nya Skolverket har ersatt Skolöverstyrelsen. Ansvar för verksamheten i skolan ligger nu till stor del på varje kommun och enskild skola. Vi har frivillig skolstart för 6-åringar, rätt för familjerna att välja skola, möjligheter för skolor att "profilera" sig med särskild ämnesbetoning, rätt att etablera friskolor.

Från och med hösten 1995 gäller en ny läroplan för det obligatoriska skolväsendet, *Lpo 94*. Skolan ska inte längre vara uppdelad i årskurser och stadier. I stället kan lärarna själva, inom ramen för timplanen, fördela undervisningen mellan ämnena över de nio obligatoriska åren.

Betygen blir "mål- och kunskapsrelaterade" enligt de nationella kursplanerna och ges från årskurs 7 i en sex-gradig bokstavsskala.

I skolans "Mål och riktlinjer" sätts *Kunskaper* främst, därefter följer bl a *Normer och värden*.

Skolan speglar omvärlden

Skolan i Danderyd reflekterar som alltid den rikssvenska utvecklingen. Formerna för undervisningen är i många avseenden nya. Men det grundläggande målet för skolans verksamhet känner vi igen. År 1804 uttryckte Eric Sundberg det med följande ord:

Att lära barnen "läsa, skriva, räkna och någorlunda redigt tänka".

Danderyds Skolmuseum

Våren 1991 invigdes Danderyds Skol museum i Stor-Kalmartorpet vid Fafnervägen i Djursholm. Museet hålls öppet enligt annons i kommunens informationsblad, vanligtvis en söndagseftermiddag i månaden.

Skolor och andra intresserade kan få tillträde till museet efter kontakt med Kulturförvaltningen, Slottet, tel 753 5700.

Källor

- *Skolbarn*, H Friman, H Henschen m fl, Tidens förlag, 1985
- *Danderyds skolhistoria*, kompendier av Göte Eklund
- *Djursholm vår hembygd*, K E Renqvist, Stockholm, 1961
- *En bok om Danderyd*, G Skiöld Widlund, B Berg, Danderyds kommun, 1990 - *Djursholms Tidning*, skilda årgångar
- *Lpo 94*
- Material ur Danderyds kommuns arkiv
- Foton och material från Danderyds Hembygdsförening, Sällskapet Amorina och Samfundet Djursholms Forntid och Framtid
- Intervjuer med äldre danderydsbor

Danderyds första folkskola och fattighus invigdes **1841**. På övervåningen bodde socknens barnmorska. Byggnaden revs på 1930-talet.

Den andra Kyrkskolan öppnades 1889. Huset, som har byggts om flera gånger, ligger nu strax intill den nyaste Kyrkskolan, mitt emot Tekniska Nämndhuset. Idag används lokalen av Danderydsbostäder och Bostadsförmedlingen.

Längst äll höger på fotot står lärarinnan Eleonora Eriksson.

Eleonora Eriksson med sina elever i Danderyds Folkskola, den andra Kyrkskolan, omkring 1905.

Vår nuvarande Kyrkskola invigdes i mitten av 1920-talet. Till höger syns den gamla folkskolebyggnaden. I bakgrunden skymtar Berga gård.

Sveaskolan i Djursholm uppfördes 1897. Fotot är från 1930-talet. Idag rymms Vasaskolans Åsgård på tomten.

Ekebyskolan invigdes i september 1908.

Hela Enebybergs skola, klasserna 1-6, med magister Wiklund år 1913. Skolan hade öppnats 1909.

Stocksunds skola invigdes 1903. Huset revs 1963 och ersattes av matsalsbyggnaden. Fotot är taget omkring 1905.

Stocksunds nuvarande skolbyggnad invigdes 1913 och byggdes sedan ut i början av 1920-talet.

Djursholms första samskola vintern 1898-99. Det var här i Banerslottet som Alice Tegnér's tonsättning av "Gläns över sjö och strand" framfördes första gången. Hon var, liksom textförfattaren Viktor Rydberg, knuten till Samskolan sedan tidigt 1890-tal.

Samskolans lärarkår år 1901. Alice Tegnér, i hatt och mörk klänning, sitter näst längst till vänster i nedre raden. Natanael Beskow syns i mitten av samma rad.

År 1910 flyttades Samskolan till den magnifika tegelbyggnaden vid nuvarande Viktor Rydbergs väg. Fotot är från] 91 O-talet.

Vasaskolan uppfördes 1925-26 intill Sveaskolan i Djursholm.

Långängsskolan under byggnaden 1947. Spåret till Långängsbanan syns i förgrunden.